

آیین‌نامه‌ی اجرایی کمیسیون‌های جلوگیری از سوانح راه‌آهن، مصوب ۱۳۸۶

اعظم گلبری
کارشناس حوزه‌ی رسانه

همان‌گونه که می‌دانید، پرونده‌ی اصلی شماره‌ی قبل در خصوص مدیریت بحران و بررسی مشکلات خطوط و ناوگان ریلی در هنگام وقوع حوادث طبیعی بود. اغلب کارشناسان و مدیران وقت وزارت راه و شهرسازی و شرکت راه‌آهن، در مواجهه با این پدیده نقطه نظرات مشابه و بعضاً متفاوتی داشتند.

وجه افتراق نظرات ایشان، عمدتاً در حوزه‌ی بود و نبود شیوه‌نامه‌های مرتبط با حوادث و سوانح است. ممکن است آیین‌نامه‌های موجود، جامع و مانع وقوع حوادث و سوانح نباشد، اما شواهد نشان می‌دهد از این میزان موجود قوانین و مقررات هم حداقل استفاده و بهره‌برداری صورت نمی‌گیرد. در ادامه، برای آشنایی بیشتر، یکی از این موارد را با هم مرور می‌کنیم. با این توضیح که به‌دلیل تراکم و فراوانی مطالب در شماره‌ی قبل، مطلب حاضر در این شماره آمده است. همچنین، برای وفاداری به اصل شیوه‌نامه، ویرایش حداقلی بر آن اعمال شده است.

ماده‌ی (۱)

در این آیین‌نامه عبارات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌رود:
الف- کمیسیون سوانح ناحیه: کمیسیونی متشکل از اعضاء به شرح آتی است که به‌منظور کنترل و به‌کارگیری آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های اجرایی، پیش‌گیری و رسیدگی به سوانح احتمالی در نواحی راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران تشکیل می‌گردد.

ب- کمیسیون عالی سوانح: کمیسیونی متشکل از اعضاء به شرح آتی است که به‌منظور پیش‌گیری از سوانح احتمالی، تهیه‌ی دستورالعمل‌ها و مقررات عملیاتی و اجرایی و نظارت بر اجرای آن‌ها و رسیدگی به تقاضای تجدید نظر نسبت به آرای صادره در کمیسیون‌های سوانح نواحی به‌شرح مندرج در این آیین‌نامه در مرکز راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران تشکیل می‌گردد.

هیأت وزیران در جلسه‌ی مورخ ۲۴ / ۵ / ۱۳۸۶، بنا به پیشنهاد شماره‌ی ۱۱ / ۱۷۸۵۰ مورخ ۹ / ۶ / ۱۳۸۵ وزارت راه و ترابری و به استناد تبصره‌ی (۳) ماده‌ی (۲) قانون دسترسی آزاد به شبکه‌ی حمل و نقل ریلی کشور- مصوب ۱۳۸۴- آیین‌نامه‌ی اجرایی کمیسیون‌های جلوگیری از سوانح راه‌آهن را به شرح زیر تصویب کرد:

آیین‌نامه اجرایی کمیسیون‌های جلوگیری از سوانح راه‌آهن مصوب ۱۳۸۶، ۰۵، ۲۴ با اصلاحات و الحاقات بعدی

ماده ۲)

کمیسیون جلوگیری از سوانح راه آهن مستقر در نواحی که در این آیین نامه کمیسیون سوانح ناحیه نامیده می شود، با عضویت مدیر کل یا معاون فنی ناحیه و پنج نفر خبره در هر یک از رشته های ناوگان، سیر و حرکت، خط و ابنیه فنی، علایم و ایمنی که با پیشنهاد مدیر کل ناحیه و تأیید کمیسیون عالی سوانح راه آهن برای یک دوره دو ساله قابل تمدید انتخاب می شوند، تشکیل می گردد.

■ تبصره ۱- مدیر کل یا معاون فنی ناحیه، رییس و عضو خبره ایمنی و دبیر کمیسیون می باشد.

■ تبصره ۲- هرگاه به عللی تغییر اعضای کمیسیون قبل از انقضای مدت دو سال ایجاب نماید، عضو یا اعضای جدید با همان شرایط انتخاب خواهند شد.

ماده ۳)

کمیسیون سوانح ناحیه جهت رسیدگی به سانحه، اقدامات زیر را به عمل می آورد:

الف- به سرعت در محل حاضر شده و ضمن تهیه کروکی صحنه و بررسی علل و عوامل وقوع آن، صورت-مجلس وضعیت سانحه را تنظیم و تحقیقات اولیه را از مباشرین، مسببین و شاهدین معمول و اظهارات آنان را در برگ تحقیق قید می نماید.

■ تبصره ۱- در صورت عدم امکان حضور هر یک از افراد مذکور، جانشین وی که قبلاً به تأیید کمیسیون عالی سوانح رسیده است، اعزام می گردد.

■ تبصره ۲- در مواردی که سوانح ریلی منجر به قتل یا جرح شود، نماینده نیروی انتظامی راه آهن نیز بایستی همراه کمیسیون اعزام شود. ■ تبصره ۳- در صورت وقوع سانحه ریلی که مدیریت آن خارج از توان و ظرفیت راه آهن باشد، ضمن انجام وظایف کمیسیون سوانح (موارد بندهای «الف» و «ب» این ماده) موضوع به عنوان بحران تلقی و بلافاصله مسؤولین مربوطه راه آهن مراتب را با سریع ترین وسیله ممکن به اطلاع بالاترین مقام مسؤول می رسانند که در این شرایط مطابق طرح جامع امداد و نجات کشور، موضوع تصویب نامه شماره ۲۲۸۲/ت/۲۴۴۱۲هـ- مورخ ۱/۲۳/۱۳۸۲ اقدام خواهد شد.

ب- پس از تکمیل تحقیقات، ضمن تشکیل جلسه با حضور کلیه اعضای و تعیین خسارات وارده به ناوگان، خط و ابنیه فنی، علائم، تأسیسات و تجهیزات، افراد و دیگر موارد ناشی از سانحه، علت یا علل وقوع سانحه، مسؤول یا مسؤولین آن و میزان مسؤولیت هر یک را طی صورت جلسه ای تعیین می نماید.

■ تبصره ۱- نظریه کمیسیون سوانح ناحیه با اکثریت آراء معتبر می باشد. در صورت تساوی آراء، تصمیمی که مطابق نظر رییس کمیسیون باشد، ملاک عمل خواهد بود.

■ تبصره ۲- در مواردی که سوانح ریلی منجر به قتل یا جرح شود، یک نسخه از نظریه کمیسیون سوانح ناحیه به نیروی انتظامی راه آهن ارسال می گردد. نیروی انتظامی ناحیه به عنوان ضابط دادگستری مکلف است نظریه کمیسیون را به همراه پرونده قضایی به دادگستری محل ارسال نماید.

ج- کمیسیون های سوانح نواحی به منظور پیش گیری از سوانح هر ماه باید از کلیه خطوط، تأسیسات، تجهیزات و عملیات در محدوده ناحیه خود بازدید نمایند و علاوه بر ثبت ایرادها در دفتر مخصوص ایستگاه، یک نسخه از آن را جهت تنظیم صورت مجلس کمیسیون و پی گیری های بعدی به دبیر کمیسیون ارایه نمایند و اعضای کمیسیون باید از رفع نواقص در بازدید بعدی مطمئن شوند.

ماده ۴)

چنانچه مسؤول یا مسؤولین وقوع سانحه از کارکنان راه آهن باشند، مدیر کل ناحیه مراتب را ضمن ابلاغ به آنان، به هیأت های رسیدگی به تخلفات اداری یا کمیته ای انضباط کار (حسب مورد)، جهت اقدام اعلام و در صورتی که مسؤولیت متوجه شرکت های حمل و نقل ریلی یا پیمانکاری یا سایر اشخاص باشد، نظریه کمیسیون را به آنان ابلاغ می نماید. هر یک از مسؤولین سانحه که به نظر کمیسیون سوانح ناحیه اعتراض داشته باشند، می توانند ظرف مدت بیست روز از تاریخ ابلاغ، مراتب اعتراض کتبی خود را به ناحیه راه آهن مربوط تحویل و رسید اخذ نمایند تا پرونده جهت رسیدگی به کمیسیون عالی سوانح راه آهن ارسال گردد. ناحیه راه آهن مربوط، موظف است اعتراض در یافتی را جهت طرح در کمیسیون عالی سوانح به دبیرخانه کمیسیون مذکور ارسال نماید.

■ تبصره - در مواردی که پرونده در مراجع قضایی در حال رسیدگی بوده و اصحاب دعوی به نظریه کمیسیون سوانح ناحیه اعتراض داشته باشند، موضوع جهت رسیدگی و اظهار نظر به کمیسیون عالی سوانح ارجاع خواهد شد.

ماده ۵)

کمیسیون عالی رسیدگی به سوانح راه آهن که در این آیین نامه کمیسیون عالی سوانح نامیده می شود، با عضویت یک نفر رییس و پنج نفر خبره امور ناوگان، سیر و حرکت، خط و ابنیه فنی، علایم و ایمنی (دبیر کمیسیون) با پیشنهاد مدیرعامل شرکت راه آهن جمهوری اسلامی ایران و تأیید وزیر راه و شهرسازی تشکیل می گردد. افراد مذکور در زمان عضویت در کمیسیون عالی سوانح نباید مسؤولیتی در راه آهن داشته باشند.

■ تبصره ۱- در موارد رسیدگی به اعتراضات اصحاب دعوی به نظریه کمیسیون های سوانح نواحی، نماینده انجمن صنفی شرکت های حمل و نقل ریلی به اعضای کمیسیون اضافه می شود.

■ تبصره ۲- رییس کمیسیون عالی سوانح فردی خبره و با حداقل (۳) سال سابقه عضویت در هیأت مدیره یا در سمت معاونت مدیر عامل شرکت راه آهن جمهوری اسلامی ایران و یا عضویت در کمیسیون عالی سوانح می باشد.

■ تبصره ۳- هرگاه به عللی تغییر اعضای کمیسیون عالی سوانح قبل از انقضای مدت دو سال ایجاب نماید، عضو یا اعضای جدید با همان شرایط انتخاب خواهند شد.

■ تبصره ۴- جلسات کمیسیون عالی سوانح با حضور کلیه اعضای رسمیت یافته و نظریه کمیسیون با اکثریت آراء معتبر خواهد بود.

■ تبصره ۵- در صورت عدم امکان حضور هر یک از افراد مذکور، جانشین وی که قبلاً به پیشنهاد مدیرعامل راه آهن و تأیید وزیر راه و ترابری رسیده است، در جلسه شرکت می نماید.

■ تبصره ۶- کمیسیون عالی سوانح موظف است به منظور ارتقای ایمنی، کلیه حوادث مهم را مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار داده و دستورالعمل های مورد نیاز جهت جلوگیری از تکرار حوادث مشابه صادر نماید.

■ تبصره ۷- کمیسیون عالی سوانح موظف به تهیه دستورالعمل ها و اصلاح مقررات در جهت ارتقاء ایمنی و ایجاد روش واحد جهت عملیات ریلی در راه آهن می باشد.

ماده ۶)

نظریه کمیسیون عالی سوانح راه آهن غیر قابل اعتراض بوده و نظریه ای کمیسیون و نیز نظریه کمیسیون های سوانح نواحی (در صورت عدم اعتراض اصحاب دعوی در موعد مقرر)، در صدور آرای قضایی به عنوان نظریه کارشناسی ملاک عمل قرار می گیرد